

AGDER FYLKESKOMMUNE

NY-HELLESUND

UTHAVNKARTLEGGING_ENKEL LANDSKAPSANALYSE

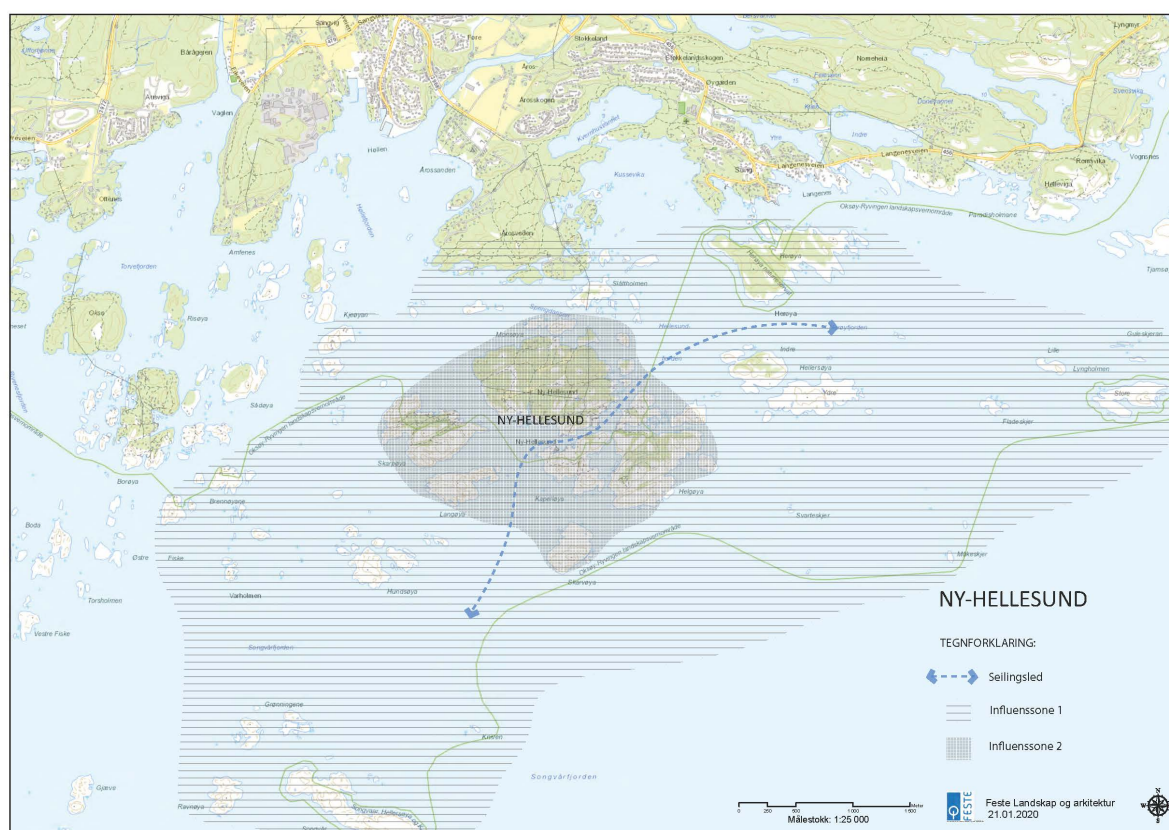
FESTE LANDSKAP ARKITEKTUR
30.04.2020

NY-HELLESUND

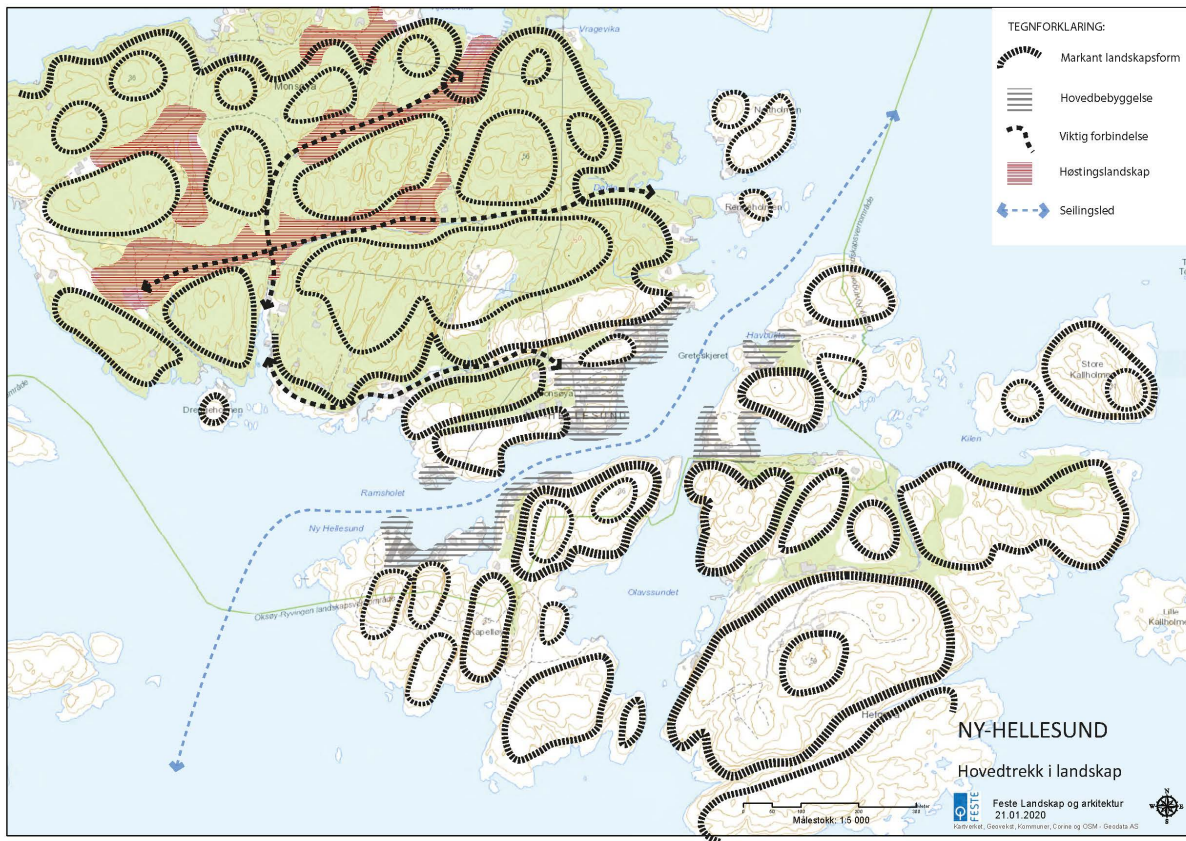
Uthavna Ny-Hellesund ligger mellom Kristiansand og Mandal.

Uthavna har et svært variert og spennende landskap. De tre hovedøyene Monsøya, Kapelløya og Helgøya definerer uthavna med sin karakteristiske seilingsled og gode oppankringsplasser. Her finnes et stort antall bukter og sund.

Det spesielle med Ny-Hellesund er den rike og interessante historien. Denne historien er fortsatt tydelig å lese og det er dette som sammen med landskapet gjør uthavna til noe utenom det vanlige. Uthavna er preget av stor helhet med få forstyrrende elementer.

Med influenssone menes det landskapet som er viktig for møtet med og opplevelsen av uthavna med tilkomst fra sjøen. Influenssone 1 er det store landskapet man seiler inn gjennom. Influenssone 2 er landskapsrammene rundt selve uthavna

Kartet er en illustrasjon av hvilke landskapstrekk som preger stedet

Tabell _ Fastsetting av landskapskarakter

Sjekkliste for fastsetting av landskapskarakter NY HELLESUND		
Forhold ved landskapet	Beskrivelse:	Betydning for landskapskarakter (stor-liten)
Landskapets innhold		
Landformer Sjø og vassdrag	Ny-Hellesund har et variert og opplevelsesrikt landskap. Det er store variasjoner og et spennende småkollete landskap på de tre hovedøyene. Men noe av det som i tillegg karakteriserer Ny-Hellesund er nettopp sunda med sine bevegelsesretninger og vekslinger fra brede til trangere partier.	Stor
Vegetasjon	Vekslinger mellom edellauvskog, eikeskog og furuskog.	Middels

Arealbruk og bebyggelse	Den eldste bebyggelsen er langs sundet på strekningen fra Ramsholet til Renneholmen. Flere hus på Kapelløya og ved innseilingen inn til Olavssundet er fra 1600-tallet. En god del hus fra 1700-tall men de fleste er fra 1800-tallet. Hytter og nyere hus fra 1900-tallet.	Stor
Kulturhistorien i landskapet	Rik historie helt fra steinalderen, blant annet funn av en kvinne fra steinalderen. Helgøya har fått navnet sitt etter Olav den hellige. Kapelløya etter kapellet fra den tida. De to Hellevardene som ble reist i samme periode, var hele 7,5 m høye og var gode sjømerker. Vardene ble meningsløst sprengt av tyskerne under 2 verdenskrig etter å ha stått der i 1000 år. Helt fra 1600-tallet var Ny Hellesund en viktig uthavn med gjestgiveri. I 1721 ble losstasjonen etablert. På Monsøya var det skole, posthus, butikker og tollstasjon. På det meste var det i overkant 200 fastboende i uthavna. Verftet på Odden var en stor og viktig arbeidsplass fram til 2009, da det ble nedlagt. Deretter fulgte utviklingen som i de andre uthavnene, med spesielt stor tilbakegang etter krigen. I dag varierer befolkningstallet mellom 10-15 fastboende. Familien Bentsen drev verftet frem til 2009. Deretter restaurant (Moi). I dag er det restaurant, feriesenter med leiligheter.	Stor
Kulturelle referanser	Sagaen er tydelig knyttet til øya. Ny-Hellesund har vært et viktig sted for kunstnere, Amaldus Nielsen, Vilhelm Krag, Gabriel Scott, Arnulf Øverland, Nordahl Grieg og Per Fronth. Kapelløya, Helgøya og Olavsundet er viktige stedsnavn.	Stor
Romlig - estetiske forhold	Uthavna danner en godt skjermet havn med skjermet seilingsled langs hovedsundet i nordøstlig og vestlig retning. Det er mange kvaliteter i omgivelsene, øya, hager og brygger.	Stor
<i>Endrings- og vedlikeholds-prosesser</i>		
Aktive naturprosesser	Havstigning. Fremtidig utfordring	Stor
Jord- og skogbruk, fiske, annet bruk av utmark	På de langsmale teigene på Monsøya ser det ut til å være aktiv drift, grasproduksjon og/eller beite.	Middels
Bygge- og anleggsvirksomhet, Transport	Sjøtransport.	Middels

Sammenhenger og brudd		
Geografiske og romlige	Uthavna er tydelig og fattbar.	Stor
Funksjonelle	Sjøsida med brygger, naust, bebyggelse og hager.	Stor
Historiske	Kulturmiljøet med brygger, naust, tidligere virksomhet som skole, dagligvarehandel, losstasjon, post, hager, jordbrukets kulturlandskap og bebyggelse.	Stor
Nøkkelelementer		
Naturskapte nøkkelelementer	Havet, fjorden, sundet, småbukter og vegetasjon.	Stor
Menneskeskapte nøkkelelementer	Brygger, fortøyningsbolter, hager, beitelandskap, natursteinsmur, natursteinstrapper og bebyggelse.	Stor
Landskapskarakter:		
<i>Fortellinga (det spesielle ved denne uthavna):</i> Uthavna Ny-Hellesund ligger mellom Kristiansand og Mandal. Uthavna har et svært variert og spennende landskap. De tre hovedøyene Monsøya, Kapelløya og Helgøya definerer uthavna med karakteristisk seilingsled og gode ankringsplasser. Et stort antall buker og sund. Det spesielle med Ny Hellesund er den rike og interessante historien. Denne historien er fortsatt tydelig å lese og det er dette som sammen med landskapet gjør uthavna til noe utenom det vanlige. Uthavna er preget av stor helhet med få forstyrrende elementer.		
  <i>Stor helhet og godt bevart og autentiske bygningsmiljø</i>		

Tabell_ Verdivurdering landskapsbilde

Verdivurdering delområde						
Verdikriterier	*	**	***	****	*****	Begrunnelse
Mangfold og variasjon				x		Mangfold og variasjon, særlig med tanke på landskapet og hvordan det preger sundet og smale passasjer.
Tidsdybde og kontinuitet					x	På en spennende måte er Ny Hellesund vitalt som kultrumiljø fra sagaen og fram til vår tid.
Helhet og sammenheng				x		Helheten og sammenhengen er inntakt.
Brudd og kontrast				x		Brudd og kontrast er størst mellom de to hovedsunda og utsida mot havet.
Tilstand og hevd				x		Tilstand og hevd er meget god
Inntrykkstyrke og utsagnskraft					x	En slående og vakker uthavn
Lesbarhet					x	Tydelig og lesbar uthavn langs sundene
Oppsummering						
Styrker: Uthavna langs sundene og det mektige landskapet. Karakteristisk og autentisk gammel bebyggelse. Svakheter: Lite tilbud sommerstid. Verftet/Kulturaktører som ikke får det til å gå og må legge ned. Muligheter: Skånsom vitalisering gjennom nisjevirkksomhet. Skrivestuer/atelierer for forfatter- og kunstnere knyttet til det gamle verftet. Trusler: Endringer i eksisterende bebyggelse og ny bebyggelse med dårlig stedtilpassing kan endre et så helhetlig og sårbart sted i vesentlig grad. Benytte egne lovverk, verneplaner og fredningen for å styre utviklingen og ta vare på stedet.						